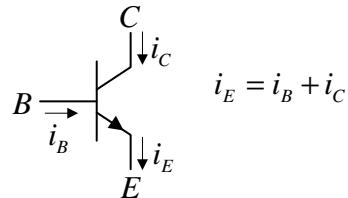

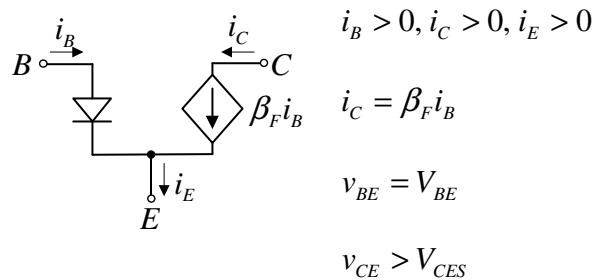
Režimi rada bipolarnog tranzistora

➤ NPN tranzistor

$$i_E = i_B + i_C$$

❖ Direktni aktivni režim (DAR):

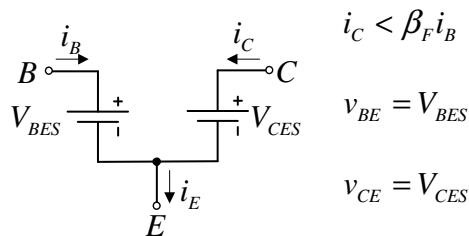
$$i_B > 0, i_C > 0, i_E > 0$$

$$i_C = \beta_F i_B$$

$$v_{BE} = V_{BE}$$

$$v_{CE} > V_{CES}$$

❖ Zasićenje:

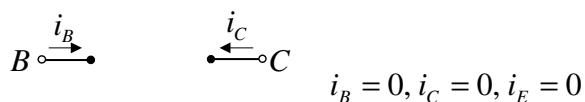

$$i_C < \beta_F i_B$$

$$v_{BE} = V_{BES}$$

$$v_{CE} = V_{CES}$$

❖ Zakočenje (OFF):

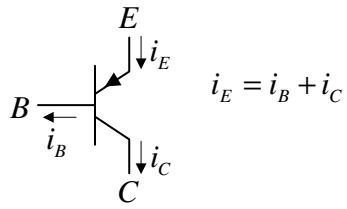
$$i_B = 0, i_C = 0, i_E = 0$$

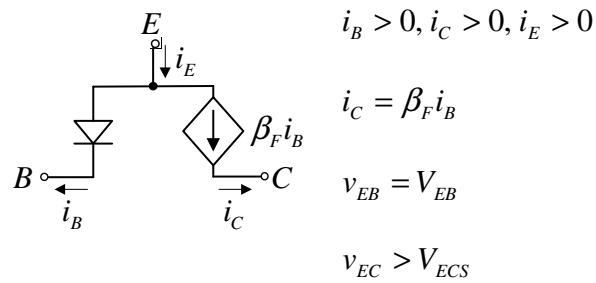
$$v_{BE} < V_\gamma$$

❖ Inverzni aktivni režim

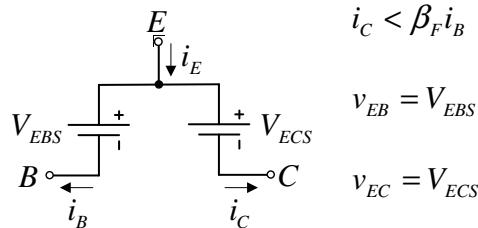
➤ PNP tranzistor

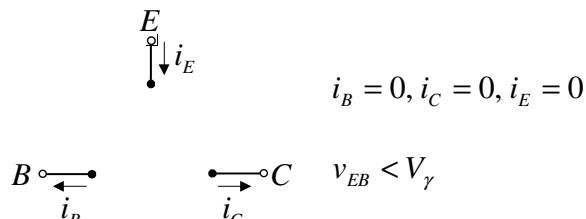
❖ Direktni aktivni režim (DAR):

❖ Zasićenje:

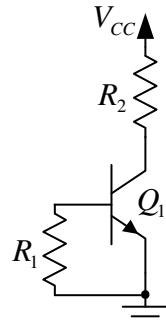

❖ Zakočenje (OFF):

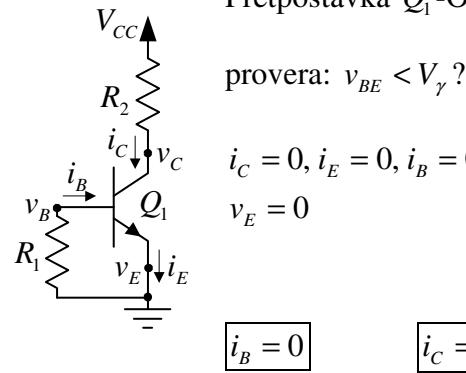
❖ Inverzni aktivni režim

74. Za kolo sa slike je poznato: $V_\gamma = V_{BE} = 0,6\text{V}$, $V_{BES} = 0,6\text{V}$, $V_{CES} = 0,2\text{V}$, $\beta_F = 100$, $V_{CC} = 12\text{V}$, $R_1 = 10\text{k}\Omega$ i $R_2 = 1\text{k}\Omega$. Odrediti režim rada tranzistora Q_1 , kao i napone i struje svih priključaka tranzistora Q_1 .

Rešenje:

Pretpostavka Q_1 -OFF:

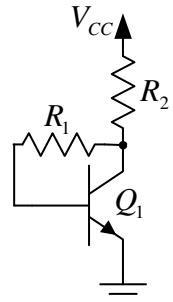
provera: $v_{BE} < V_\gamma$?

$$\left. \begin{array}{l} i_C = 0, i_E = 0, i_B = 0 \Rightarrow v_B = 0 \\ v_E = 0 \end{array} \right\} \Rightarrow v_{BE} = 0 < V_\gamma \Rightarrow \text{pretpostavka je tačna, tj. } Q_1 \text{ je zakočen}$$

$$\boxed{i_B = 0} \quad \boxed{i_C = 0} \quad \boxed{i_E = 0}$$

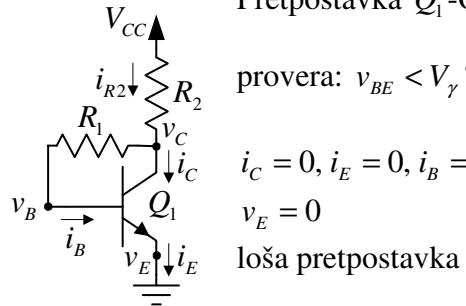
$$\boxed{v_B = 0} \quad \boxed{v_E = 0} \quad v_C = V_{CC} \Rightarrow \boxed{v_C = 12\text{V}}$$

75. Za kolo sa slike je poznato: $V_\gamma = V_{BE} = 0,7\text{V}$, $V_{BES} = 0,7\text{V}$, $V_{CES} = 0,2\text{V}$, $\beta_F = 75$, $V_{CC} = 10\text{V}$, $R_1 = 5\text{k}\Omega$ i $R_2 = 1,2\text{k}\Omega$. Odrediti režim rada tranzistora Q_1 , kao i napone i struje svih priključaka tranzistora Q_1 .

Rešenje:

Pretpostavka Q_1 -OFF:

provera: $v_{BE} < V_\gamma$?

$$\left. \begin{array}{l} i_C = 0, i_E = 0, i_B = 0 \Rightarrow i_{R2} = 0 \Rightarrow v_B = V_{CC} \\ v_E = 0 \end{array} \right\} \Rightarrow v_{BE} = V_{CC} > V_\gamma \Rightarrow$$

loša pretpostavka

Prepostavka Q_1 -DAR:

provera: $v_{CE} > V_{CES}$?

$$V_{CC} - R_2 i_{R2} - R_l i_B - V_{BE} = 0 \Rightarrow V_{CC} - R_2(i_B + i_C) - R_l i_B - V_{BE} = 0 \Rightarrow$$

$$V_{CC} - R_2(\beta_F + 1)i_B - R_l i_B - V_{BE} = 0 \Rightarrow i_B = \frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_2(\beta_F + 1) + R_l} = 96,67\mu A$$

$$v_{CE} = (V_{CC} - R_2 i_{R2}) - 0 = V_{CC} - R_2(i_B + i_C) = V_{CC} - R_2(\beta_F + 1)i_B = 1,18V > V_{CES} \Rightarrow$$

prepostavka je tačna, tj. Q_1 je u DAR-u

$$i_B = 96,67\mu A$$

$$i_C = \beta_F i_B \Rightarrow i_C = 7,25mA$$

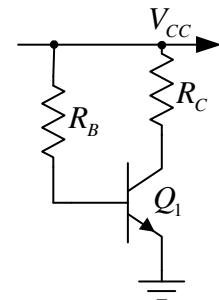
$$i_E = (\beta_F + 1)i_B \Rightarrow i_E = 7,35mA$$

$$v_C = V_{CC} - R_2 i_{R2} = V_{CC} - R_2(i_B + i_C) = V_{CC} - R_2(\beta_F + 1)i_B \Rightarrow v_C = 1,18V$$

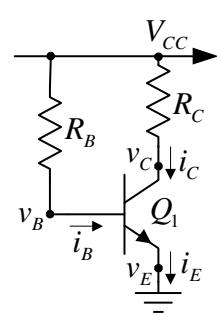
$$v_B = V_{BE} \Rightarrow v_B = 0,7V$$

$$v_E = 0$$

76. Za kolo sa slike je poznato: $V_\gamma = V_{BE} = 0,6V$, $V_{BES} = 0,6V$, $V_{CES} = 0,2V$, $\beta_F = 100$, $V_{CC} = 3V$, $R_B = 20k\Omega$ i $R_C = 10k\Omega$. Odrediti režim rada tranzistora Q_1 , kao i napone i struje svih priključaka tranzistora Q_1 .

Rešenje:

Prepostavka Q_1 -OFF:

provera: $v_{BE} < V_\gamma$?

$$\left. \begin{aligned} i_C = 0, i_E = 0, i_B = 0 &\Rightarrow v_B = V_{CC} \\ v_E = 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow v_{BE} = V_{CC} > V_\gamma \Rightarrow \text{loša prepostavka}$$

Prepostavka Q_1 -DAR:

provera: $v_{CE} > V_{CES}$?

$$v_{CE} = v_C - v_E = V_{CC} - R_C i_C = V_{CC} - R_C \beta_F i_B = V_{CC} - R_C \beta_F \frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B} = -117V < V_{CES} \Rightarrow \text{loša prepostavka}$$

Prepostavka Q_1 -zasićenje:

provera: $\beta_F i_B > i_C$?

$$\left. \begin{array}{l} \beta_F i_B = \beta_F \frac{V_{CC} - V_{BES}}{R_B} = 12mA \\ i_C = \frac{V_{CC} - V_{CES}}{R_C} = 0,28mA \end{array} \right\} \Rightarrow \beta_F i_B > i_C \Rightarrow \text{prepostavka je tačna, tj. } Q_1 \text{ je u zasićenju}$$

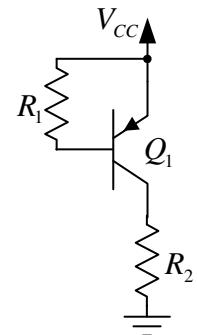
$$i_B = \frac{V_{CC} - V_{BES}}{R_B} \Rightarrow i_B = 120\mu A \quad i_C = 280\mu A$$

$$i_E = i_B + i_C \Rightarrow i_E = 400\mu A$$

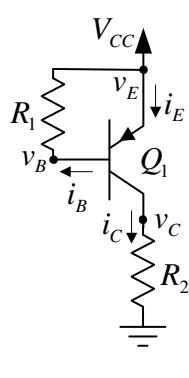
$$v_C = V_{CES} \Rightarrow v_C = 0,2V$$

$$v_B = V_{BES} \Rightarrow v_B = 0,6V \quad v_E = 0$$

77. Za kolo sa slike je poznato: $V_\gamma = V_{EB} = 0,6V$, $V_{EBS} = 0,6V$, $V_{ECS} = 0,2V$, $\beta_F = 100$, $V_{CC} = 12V$, $R_1 = 10k\Omega$ i $R_2 = 1k\Omega$. Odrediti režim rada tranzistora Q_1 , kao i napone i struje svih priključaka tranzistora Q_1 .

Rešenje:

Pretpostavka Q_1 -OFF:

provera: $v_{EB} < V_\gamma$?

$$\left. \begin{array}{l} v_E = V_{CC} \\ i_C = 0, i_E = 0, i_B = 0 \end{array} \right\} \Rightarrow v_B = V_{CC}$$

tačna, tj. Q_1 je zakočen

$$i_B = 0$$

$$i_C = 0$$

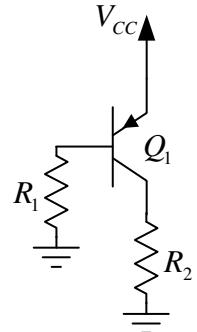
$$i_E = 0$$

$$v_C = 0$$

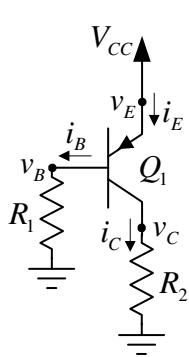
$$v_E = 12V$$

$$v_B = 12V$$

78. Za kolo sa slike je poznato: $V_\gamma = V_{EB} = 0,6V$, $V_{EBS} = 0,6V$, $V_{ECS} = 0,2V$, $\beta_F = 100$, $V_{CC} = 12V$, $R_1 = 200k\Omega$ i $R_2 = 1k\Omega$. Odrediti režim rada tranzistora Q_1 , kao i napone i struje svih priključaka tranzistora Q_1 .

Rešenje:

Pretpostavka Q_1 -OFF:

provera: $v_{EB} < V_\gamma$?

$$v_E = V_{CC}$$

$$\left. \begin{array}{l} i_C = 0, i_E = 0, i_B = 0 \end{array} \right\} \Rightarrow v_B = 0$$

loša pretpostavka

Prepostavka Q_1 -DAR:

provera: $v_{EC} > V_{ECS}$?

$$v_{EC} = v_E - v_C = V_{CC} - R_2 i_C = V_{CC} - R_2 \beta_F i_B = V_{CC} - R_2 \beta_F \frac{V_{CC} - V_{EB}}{R_1} = 6,3V > V_{ECS} \Rightarrow$$

prepostavka je tačna, tj. Q_1 je u DAR-u

$$i_B = \frac{V_{CC} - V_{EB}}{R_1} \Rightarrow i_B = 57\mu A$$

$$i_C = \beta_F i_B \Rightarrow i_C = 5,7mA$$

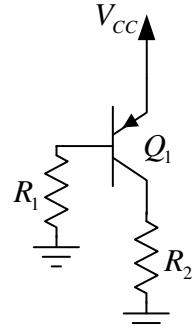
$$i_E = (\beta_F + 1)i_B \Rightarrow i_E = 5,76mA$$

$$v_C = R_2 i_C \Rightarrow v_C = 5,7V$$

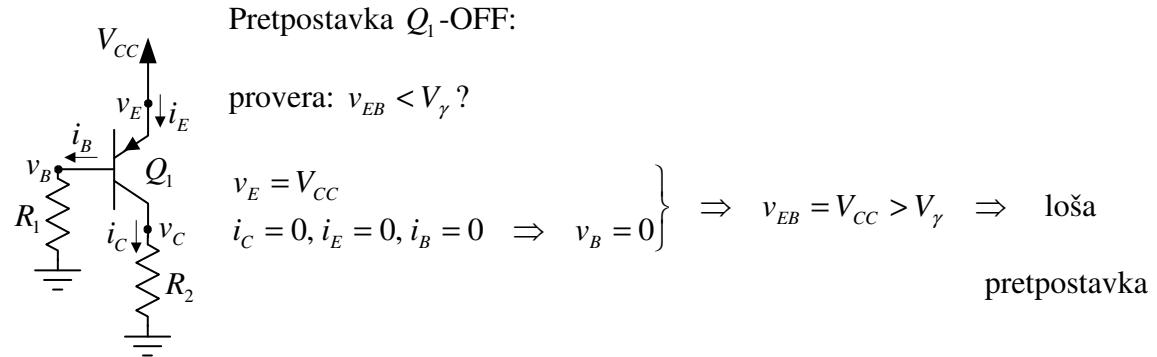
$$v_B = V_{CC} - V_{EB} \Rightarrow v_B = 11,4V$$

$$v_E = V_{CC} \Rightarrow v_E = 12V$$

79. Za kolo sa slike je poznato: $V_\gamma = V_{EB} = 0,6V$, $V_{EBS} = 0,6V$, $V_{ECS} = 0,2V$, $\beta_F = 100$, $V_{CC} = 12V$, $R_1 = 10k\Omega$ i $R_2 = 1k\Omega$. Odrediti režim rada tranzistora Q_1 , kao i napone i struje svih priključaka tranzistora Q_1 .

Rešenje:

Prepostavka Q_1 -DAR:

provera: $v_{EC} > V_{ECS}$?

$$v_{EC} = v_E - v_C = V_{CC} - R_2 i_C = V_{CC} - R_2 \beta_F i_B = V_{CC} - R_2 \beta_F \frac{V_{CC} - V_{EB}}{R_1} = -102\text{V} < V_{ECS} \Rightarrow \text{loša prepostavka}$$

Prepostavka Q_1 -zasićenje:

provera: $\beta_F i_B > i_C$?

$$\left. \begin{array}{l} \beta_F i_B = \beta_F \frac{V_{CC} - V_{EBS}}{R_1} = 114\text{mA} \\ i_C = \frac{V_{CC} - V_{ECS}}{R_2} = 11,8\text{mA} \end{array} \right\} \Rightarrow \beta_F i_B > i_C \Rightarrow \text{prepostavka je tačna, tj. } Q_1 \text{ je u zasićenju}$$

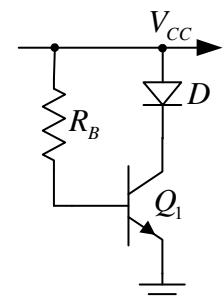
$$i_B = \frac{V_{CC} - V_{EBS}}{R_1} \Rightarrow i_B = 1,14\text{mA} \quad i_C = 11,8\text{mA}$$

$$i_E = i_B + i_C \Rightarrow i_E = 12,94\text{mA}$$

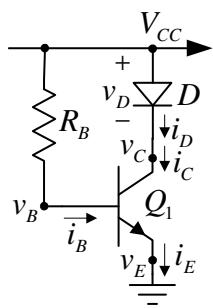
$$v_C = V_{CC} - V_{ECS} \Rightarrow v_C = 11,8\text{V}$$

$$v_B = V_{CC} - V_{EBS} \Rightarrow v_B = 11,4\text{V} \quad v_E = V_{CC} \Rightarrow v_E = 12\text{V}$$

80. Za kolo sa slike je poznato: $V_\gamma = V_{BE} = 0,6\text{V}$, $V_{BES} = 0,6\text{V}$, $V_{CES} = 0,2\text{V}$, $\beta_F = 100$, $V_{CC} = 3\text{V}$ i $R_B = 20\text{k}\Omega$. Dioda D je idealna sa parametrom $V_D = 0,6\text{V}$. Odrediti režime rada tranzistora Q_1 i diode D , kao i napone i struje svih priključaka tranzistora Q_1 .

Rešenje:

Prepostavka Q_1 -OFF i D -OFF:

provera: $v_{BE} < V_\gamma$? (jer ako se dokaže da je Q_1 -OFF to će značiti i da je dioda sigurno isključena, jer iz $i_C = 0 \Rightarrow i_D = 0$)

$$\left. \begin{array}{l} i_C = 0, i_E = 0, i_B = 0 \Rightarrow v_B = V_{CC} \\ v_E = 0 \end{array} \right\} \Rightarrow v_{BE} = V_{CC} > V_\gamma \Rightarrow \text{loša prepostavka}$$

Prepostavka Q_1 -DAR i D -ON:

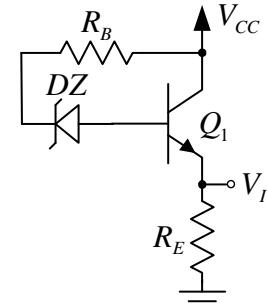
provera: $v_{CE} > V_{CES}$ i $i_D > 0$?

$$\left. \begin{array}{l} v_{CE} = v_C - v_E = (V_{CC} - V_D) - 0 = 2,4V > V_{CES} \\ i_D = i_C = \beta_F i_B = \beta_F \frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B} = 12mA > 0 \end{array} \right\} \Rightarrow \text{prepostavka je tačna, tj. } \boxed{Q_1 \text{ je u DAR-u}} \text{ i } \boxed{D \text{ je ON}}$$

$$i_B = \frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B} \Rightarrow \boxed{i_B = 120\mu A} \quad \boxed{i_C = 12mA} \quad i_E = (\beta_F + 1)i_B \Rightarrow \boxed{i_E = 12,12mA}$$

$$v_C = V_{CC} - V_D \Rightarrow \boxed{v_C = 2,4V} \quad v_B = V_{BE} \Rightarrow \boxed{v_B = 0,7V} \quad v_E = 0$$

81. Za kolo sa slike je poznato: $V_\gamma = V_{BE} = 0,6V$, $V_{BES} = 0,6V$, $V_{CES} = 0,2V$, $\beta_F = 100$, $V_{CC} = 10V$, $R_B = 10k\Omega$ i $R_E = 100\Omega$. Zener dioda je idealna sa parametrima $V_D = 0$ i $V_Z = 3,2V$.

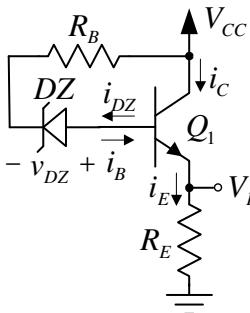

a) Izračunati izlazni napon V_I .

b) Izračunati kolika bi trebala da bude vrednost napona V_{CC} da bi tranzistor Q_1 bio na granici između direktnog aktivnog režima i zakočenja.

Rešenje:

a)

Q_1 neće biti OFF jer je razlika potencijala između V_{CC} i mase dovoljna da se obezbedi napon V_{BE} na spoju baza-emitor tranzistora Q_1 (uz odgovarajući pad napona na otpornicima R_B , R_E i Zener diodi DZ).

Prepostavka Q_1 -DAR i DZ -proboj:

provera: $v_{CE} > V_{CES}$ i $i_{DZ} < 0$?

$$V_{CC} - i_B R_B - V_Z - V_{BE} - i_E R_E = 0$$

$$V_{CC} - i_B R_B - V_Z - V_{BE} - (\beta_F + 1) i_B R_E = 0$$

$$\left. \begin{aligned} i_B &= \frac{V_{CC} - V_Z - V_{BE}}{R_B + (\beta_F + 1)R_E} = 308,5 \mu\text{A} \Rightarrow i_{DZ} = -308,5 \mu\text{A} < 0 \\ v_{CE} &= v_C - v_E = V_{CC} - (\beta_F + 1) i_B R_E = 6,88 \text{V} > V_{CES} \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

prepostavka je tačna, tj. Q_1 je u DAR-u i DZ je u probaju.

$$V_I = v_E = i_E R_E = (\beta_F + 1) i_B R_E \Rightarrow \boxed{V_I = 3,12 \text{V}}$$

b) Smanjivanjem napona V_{CC} smanjivaće se razlika potencijala između V_{CC} i mase potrebna da bi se obezbedio napon V_{BE} na spoju baza-emitor tranzistora Q_1 (uz odgovarajući pad napona na otpornicima R_B , R_E i Zener diodi DZ).

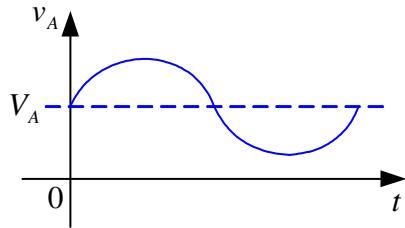
Kada se napon V_{CC} smanji na vrednost $V_{CC\min} = V_Z + V_{BE}$, Zener dioda će biti na granici između probaja i zakočenja (i_{DZ} će pasti na nulu, a pritom će biti $v_{DZ} = -V_Z$), a tranzistor na granici između DAR-a i zakočenja (i_B , i_C i i_E će pasti na nulu, a pritom će biti $v_{BE} = V_{BE}$). Dakle:

$$V_{CC\min} = V_Z + V_{BE} \Rightarrow \boxed{V_{CC\min} = 3,8 \text{V}}$$

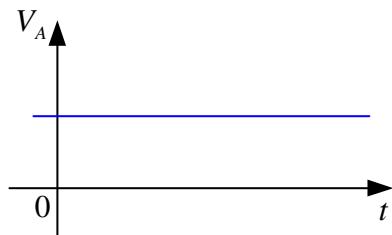
Pojačavači sa bipolarnim tranzistorima

- Konvencija za obeležavanje signala (napona i struja) u kolu pojačavača

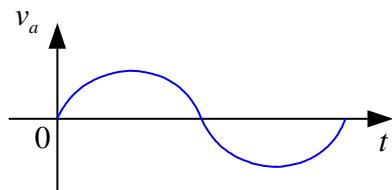
- ukupan signal: v_A

- jednosmerna komponenta signala (srednja vrednost signala): V_A

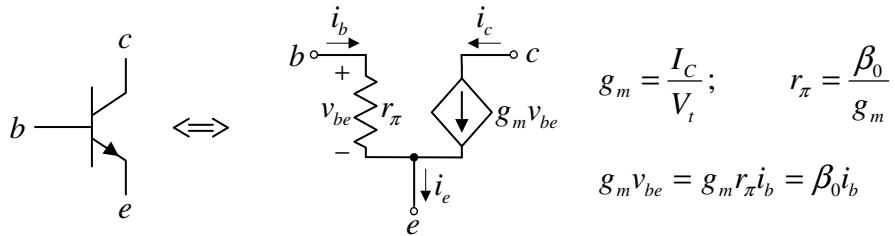

- naizmenična komponenta signala (mali signal): v_a

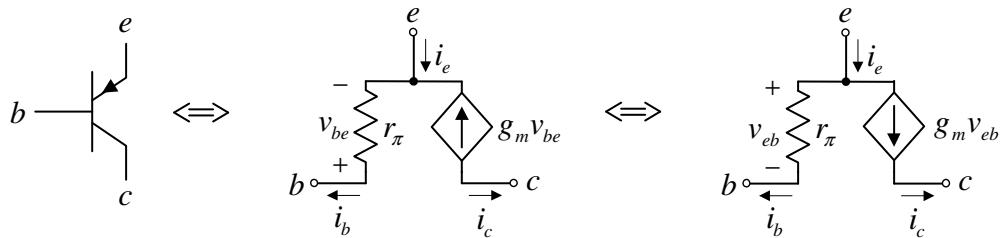

- $v_A = V_A + v_a$

➤ Model NPN tranzistora za mali signal:

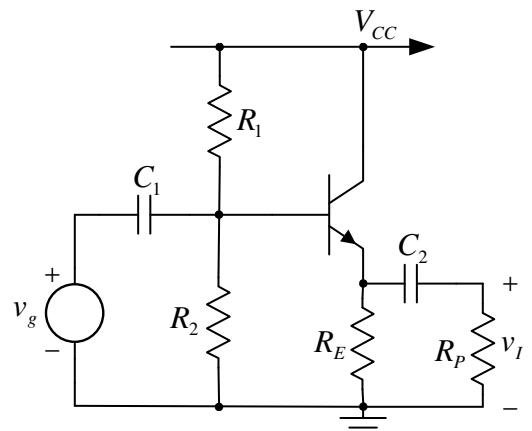
➤ Model PNP tranzistora za mali signal:

82. Za pojačavač sa slike je poznato: $\beta_F = \beta_0 = 100$, $V_{BE} = 0,7\text{V}$, $V_t = 26\text{mV}$, $V_{CC} = 12\text{V}$, $C_1 \rightarrow \infty$, $C_2 \rightarrow \infty$, $R_l = 19,5\text{k}\Omega$, $R_2 = 39\text{k}\Omega$, $R_E = 594\Omega$ i $R_p = 1\text{k}\Omega$.

a) Izračunati jednosmerne struje (I_B , I_C i I_E) i jednosmerne napone tranzistora (V_B , V_C i V_E).

b) Izračunati naponsko pojačanje pojačavača $a_v = \frac{v_i}{v_g}$, ulaznu otpornost koju vidi generator naizmeničnog signala v_g i izlaznu otpornost koju vidi potrošač R_p .

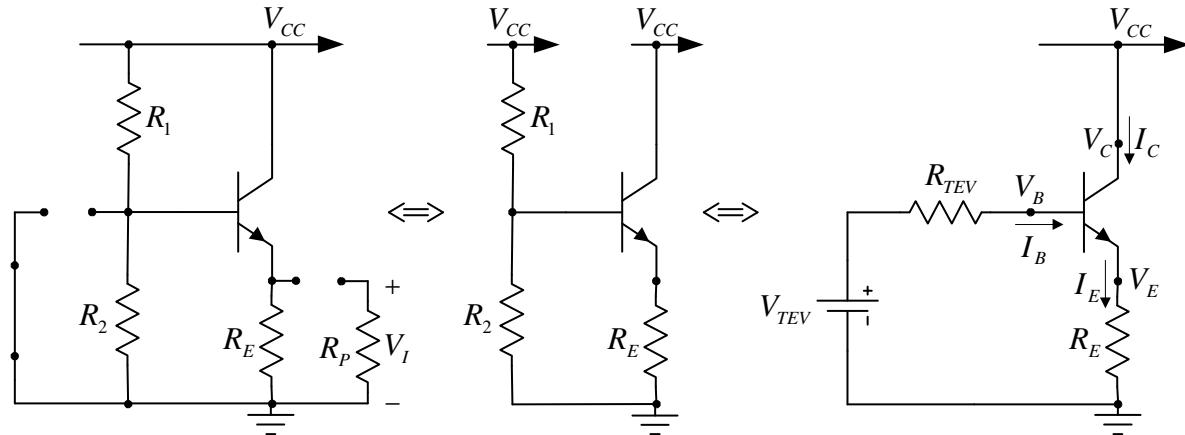

Rešenje:

a) DC analiza:

Formiranje šeme za DC analizu:

- ukidanje svih naizmeničnih generatora;
- zamena kondenzatora otvorenim vezama.

$$V_{TEV} = \frac{R_2}{R_1 + R_2} V_{CC} = 8V; \quad R_{TEV} = R_1 \parallel R_2 = \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2} = 13k\Omega;$$

Tranzistor je u DAR-u (preduslov da bi pojačavač ispravno radio)!

$$R_E I_E + V_{BE} + R_{TEV} I_B = V_{TEV}; \quad I_E = I_B (\beta_F + 1);$$

$$I_B = \frac{V_{TEV} - V_{BE}}{R_{TEV} + (\beta_F + 1) R_E} \Rightarrow \boxed{I_B = 0,1mA}$$

$$I_C = \beta_F I_B \Rightarrow \boxed{I_C = 10mA}$$

$$I_E = I_B (\beta_F + 1) \Rightarrow \boxed{I_E = 10,1mA}$$

$$V_E = R_E I_E \Rightarrow \boxed{V_E = 6V}$$

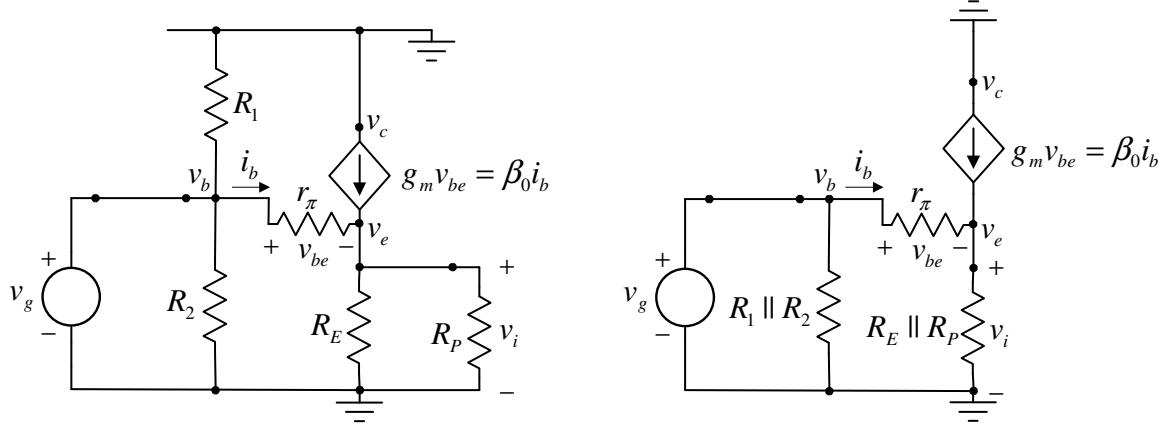
$$V_B = V_E + V_{BE} \Rightarrow \boxed{V_B = 6,7V}$$

$$V_C = V_{CC} \Rightarrow \boxed{V_C = 12V}$$

b) AC analiza:

Formiranje šeme za AC analizu:

- ukidanje svih jednosmernih generatora;
- zamena kondenzatora $C \rightarrow \infty$ kratkim spojevima;
- zamena tranzistora modelom za mali signal.

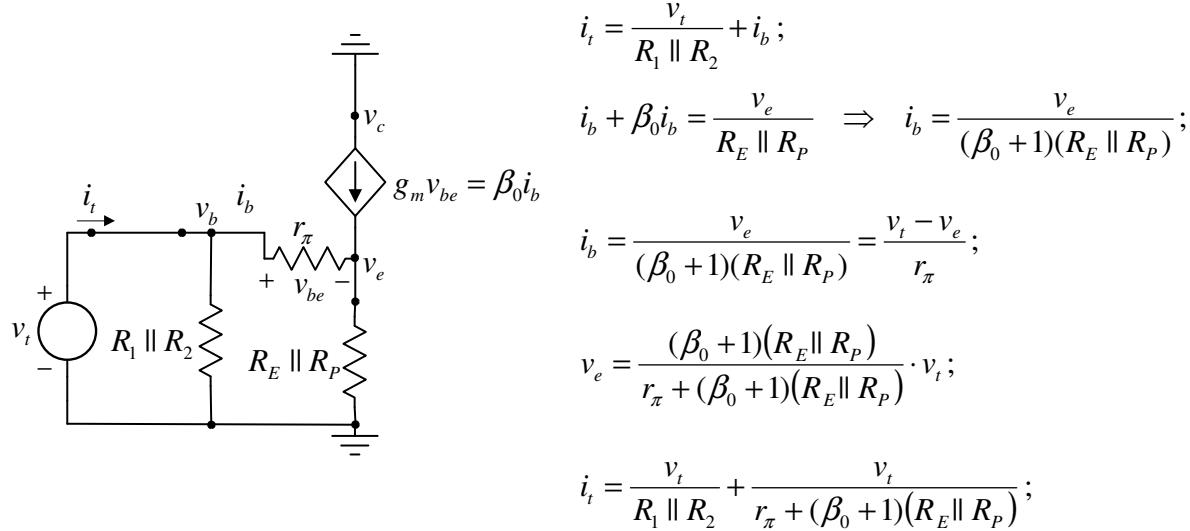
$$g_m = \frac{I_c}{V_t} = 384,6 \text{ mS}; \quad r_\pi = \frac{\beta_0}{g_m} = 260 \Omega;$$

$$i_b + \beta_0 i_b = \frac{v_i}{R_E \parallel R_P}; \quad i_b = \frac{v_{be}}{r_\pi} = \frac{v_g - v_i}{r_\pi};$$

$$\frac{v_g - v_i}{r_\pi} = \frac{v_i}{(\beta_0 + 1)(R_E \parallel R_P)}; \quad a_v = \frac{v_i}{v_g} = \frac{\frac{\beta_0 + 1}{r_\pi} (R_E \parallel R_P)}{1 + \frac{\beta_0 + 1}{r_\pi} (R_E \parallel R_P)} \Rightarrow \boxed{a_v \approx 0,993}$$

Šema za računanje ulazne otpornosti:

- povezivanje naponskog test generatora v_t između ulazne tačke i mase i označavanje struje i_t ;
- ukidanje svih nezavisnih generatora u ostatku kola;
- $R_{ul} = \frac{v_t}{i_t}$;

$$R_{ul} = \frac{v_t}{i_t} = \left[\frac{1}{R_1 \parallel R_2} + \frac{1}{r_\pi + (\beta_0 + 1)(R_E \parallel R_P)} \right]^{-1} \Rightarrow R_{ul} = 9,68 \text{k}\Omega$$

Šema za računanje izlazne otpornosti:

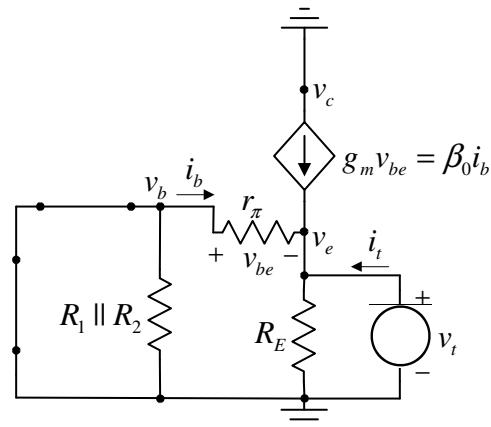
- povezivanje naponskog test generatora v_t između izlazne tačke i mase i označavanje struje i_t ;
- ukidanje svih nezavisnih generatora u ostatku kola;
- $R_{izl} = \frac{v_t}{i_t}$;

$$i_t + i_b + \beta_0 i_b = \frac{v_t}{R_E} ;$$

$$i_b = \frac{0 - v_t}{r_\pi} ;$$

$$i_t = \frac{v_t}{R_E} + (1 + \beta_0) \frac{v_t}{r_\pi} ;$$

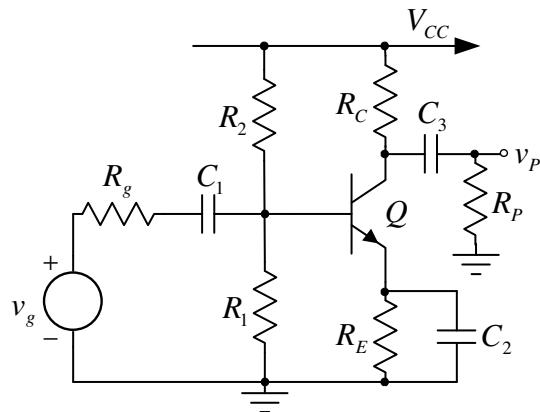
$$R_{izl} = \frac{v_t}{i_t} = \left[\frac{1}{R_E} + \frac{1 + \beta_0}{r_\pi} \right]^{-1} \Rightarrow R_{izl} \approx 2,56 \Omega$$

83. Za pojačavač sa slike je poznato: $\beta_F = \beta_0 = 100$, $V_{BE} = 0,7\text{V}$, $V_t = 26\text{mV}$, $V_{CC} = 12\text{V}$, $C_1 \rightarrow \infty$, $C_2 \rightarrow \infty$, $C_3 \rightarrow \infty$, $R_g = 1\text{k}\Omega$, $R_l = 10\text{k}\Omega$, $R_2 = 30\text{k}\Omega$, $R_C = 4,3\text{k}\Omega$, $R_E = 1,3\text{k}\Omega$ i $R_p = 100\text{k}\Omega$.

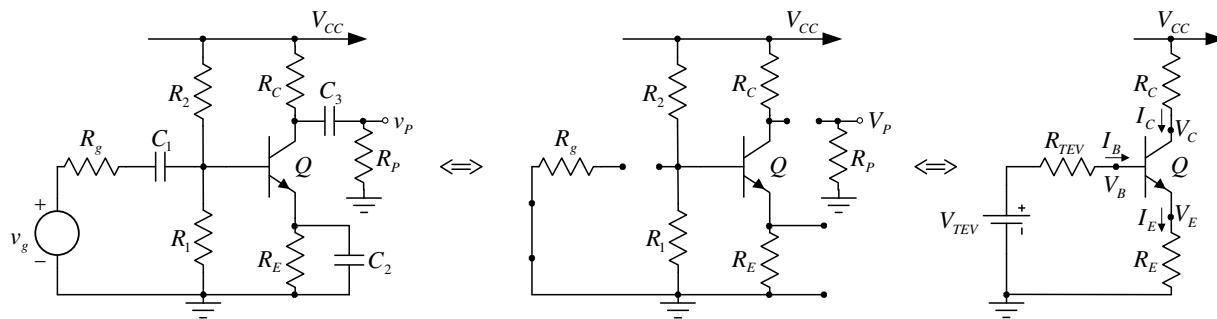
a) Izračunati jednosmerne struje (I_B , I_C i I_E) i jednosmerne napone tranzistora (V_B , V_C i V_E).

b) Izračunati naponsko pojačanje pojačavača $a_v = \frac{v_p}{v_g}$, ulaznu otpornost koju vidi generator naizmeničnog signala v_g i izlaznu otpornost koju vidi potrošač R_p .

Rešenje:

a) DC analiza:

$$V_{TEV} = \frac{R_1}{R_1 + R_2} V_{CC} = 3\text{V}; \quad R_{TEV} = R_1 \parallel R_2 = \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2} = 7,5\text{k}\Omega;$$

Tranzistor je u DAR-u (preduslov da bi pojačavač ispravno radio).

$$R_E I_E + V_{BE} + R_{TEV} I_B - V_{TEV} = 0; \quad I_E = I_B (\beta_F + 1);$$

$$I_B = \frac{V_{TEV} - V_{BE}}{R_{TEV} + (\beta_F + 1)R_E} \Rightarrow I_B = 16,57 \mu\text{A}$$

$$I_C = \beta_F I_B \Rightarrow I_C = 1,657 \text{ mA}$$

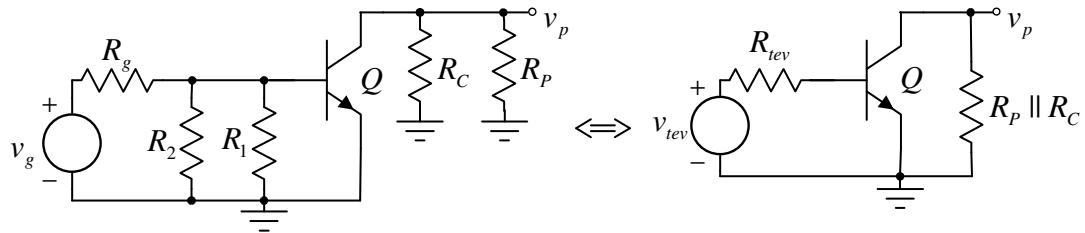
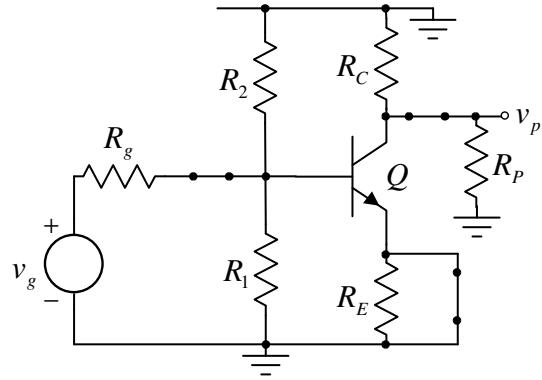
$$I_E = I_B(\beta_F + 1) \Rightarrow I_E = 1,674 \text{ mA}$$

$$V_E = R_E I_E \Rightarrow V_E = 2,176 \text{ V}$$

$$V_B = V_E + V_{BE} \Rightarrow V_B = 2,876 \text{ V}$$

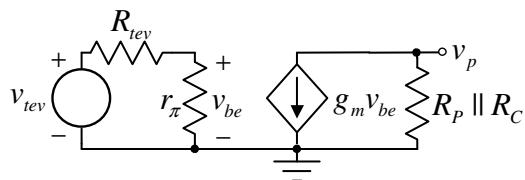
$$V_C = V_{CC} - R_C I_C \Rightarrow V_C = 4,875 \text{ V}$$

b) AC analiza:

$$R_{tev} = R_l \parallel R_2 \parallel R_g = 882 \Omega$$

$$v_{tev} = \frac{R_l \parallel R_2}{R_g + R_l \parallel R_2} v_g = 0,88 v_g$$

$$g_m = \frac{I_C}{V_t} = 63,73 \text{ mS}$$

$$r_\pi = \frac{\beta_0}{g_m} = 1,569 \text{ k}\Omega$$

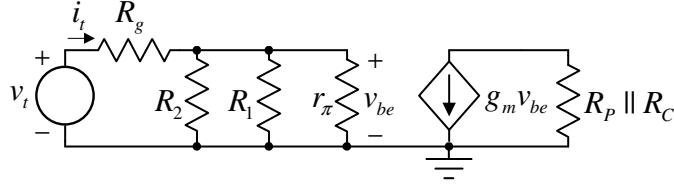
$$v_p = -g_m v_{be} (R_P \parallel R_C)$$

$$v_{be} = \frac{r_\pi}{r_\pi + R_{tev}} \cdot v_{tev} = \frac{r_\pi}{r_\pi + R_{tev}} \cdot 0,88 v_g$$

$$v_p = -g_m (R_P \parallel R_C) \cdot \frac{r_\pi}{r_\pi + R_{tev}} \cdot 0,88 v_g$$

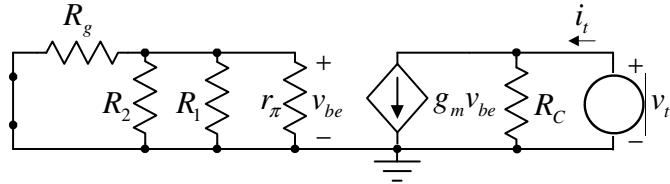
$$a_v = \frac{v_p}{v_g} = -0,88 g_m (R_P \parallel R_C) \cdot \frac{r_\pi}{r_\pi + R_{tev}} \Rightarrow [a_v = -148]$$

Računanje ulazne otpornosti:

$$R_{ul} = \frac{v_t}{i_t} = R_g + R_1 \parallel R_2 \parallel r_\pi \Rightarrow [R_{ul} = 2,3 \text{ k}\Omega]$$

Računanje otpornosti koju vidi potrošač:

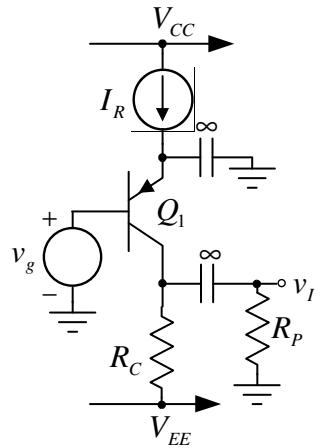
$$v_{be} = 0 \Rightarrow g_m v_{be} = 0 \Rightarrow v_t = R_C i_t \Rightarrow R_{izl} = \frac{v_t}{i_t} = R_C \Rightarrow [R_{izl} = 4,3 \text{ k}\Omega]$$

84. Parametri tranzistora u pojačavaču sa slike su: $\beta_F = \beta_0 = 50$ i $V_{EB} = 0,6$ V, dok je: $V_{CC} = -V_{EE} = 5$ V, $I_R = 1$ mA, $V_t = kT/q = 25$ mV, $R_C = 3$ k Ω i $R_P = 30$ k Ω .

a) Odrediti jednosmerne struje baze, kolektora i emitora, kao i jednosmerne napone na bazi, kolektoru i emitoru.

b) Odrediti naponsko pojačanje pojačavača $a = v_i / v_g$.

c) Odrediti ulaznu otpornost pojačavača i otpornost koju vidi potrošač.

Rešenje:

a) DC analiza:

$$I_E = I_R \Rightarrow I_E = 1\text{mA}$$

$$I_B = \frac{I_E}{\beta_F + 1} \Rightarrow I_B = 19,61\mu\text{A}$$

$$I_C = \beta_F I_B \Rightarrow I_C = 0,98\text{mA}$$

$$V_B = 0$$

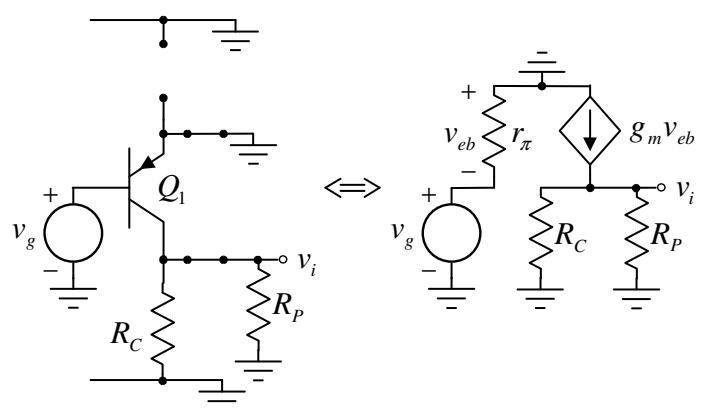
$$V_E = V_B + V_{EB} \Rightarrow V_E = 0,6\text{V}$$

$$V_C = V_{EE} + R_C I_C \Rightarrow V_C = -2,06\text{V}$$

b) AC analiza:

$$g_m = \frac{I_C}{V_t} = 39,2\text{mS}$$

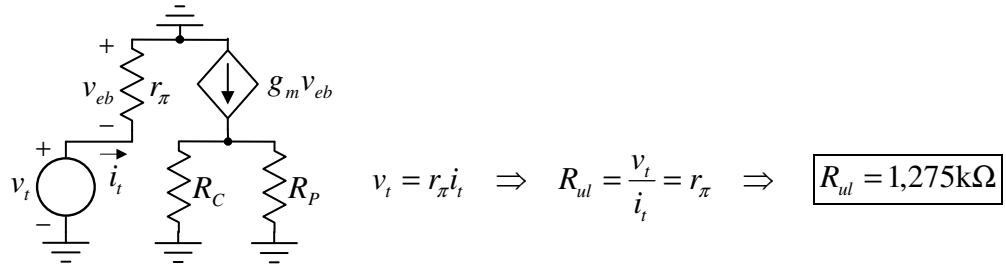
$$r_\pi = \frac{\beta_0}{g_m} = 1,275\text{k}\Omega$$

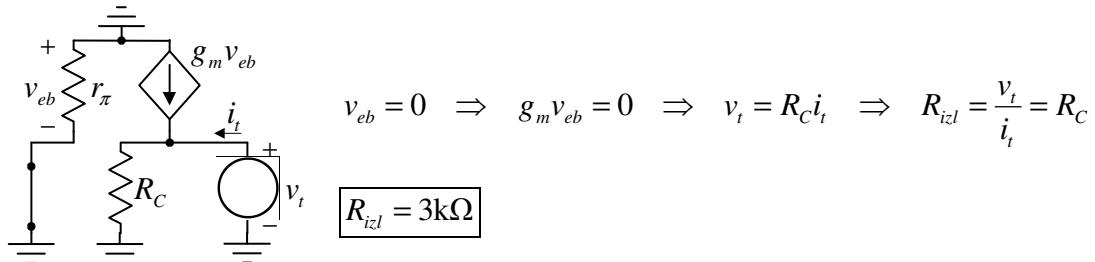
$$v_{eb} = -v_g$$

$$v_i = g_m v_{eb} (R_C \parallel R_P) = -g_m v_g (R_C \parallel R_P) \Rightarrow a = \frac{v_i}{v_g} = -g_m (R_C \parallel R_P) \Rightarrow [a = -106,9]$$

c) Računanje ulazne otpornosti:

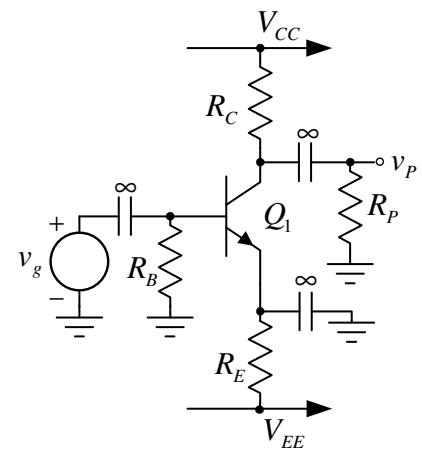

Računanje otpornosti koju vidi potrošač:

85. (Zadatak za vežbu) Parametri tranzistora u pojačavaču sa slike su: $\beta_F = \beta_0 = 100$ i $V_{BE} = 0,6 \text{ V}$, dok je: $V_{CC} = -V_{EE} = 5 \text{ V}$, $V_t = kT/q = 25 \text{ mV}$, $R_C = 4,7 \text{ k}\Omega$, $R_E = 4,7 \text{ k}\Omega$, $R_B = 47 \text{ k}\Omega$ i $R_P = 10 \text{ k}\Omega$.

- a) Odrediti jednosmerne struje baze, kolektora i emitora, kao i jednosmerne napone na bazi, kolektoru i emitoru.
- b) Odrediti naponsko pojačanje pojačavača $a = v_p / v_g$.
- c) Odrediti ulaznu otpornost pojačavača i otpornost koju vidi potrošač.

Rešenje:

a) $I_B \approx 8,43 \mu A$

$I_C \approx 843 \mu A$

$I_E \approx 851,4 \mu A$

$V_B = -0,396 V$

$V_E = -0,996 V$

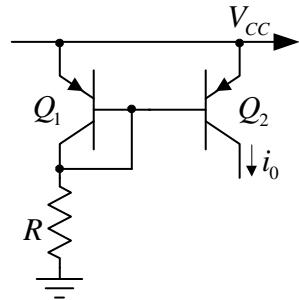
$V_C = 1,038 V$.

b) $a = -107,8$

c) $R_{ul} = R_B \parallel r_\pi \Rightarrow R_{ul} = 2,79 k\Omega$

$R_{izl} = R_C \Rightarrow R_{izl} = 4,7 k\Omega$

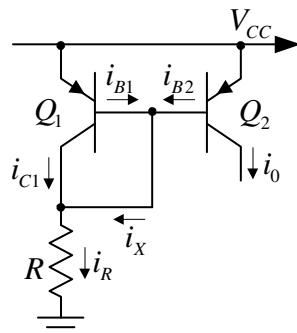
86. U strujnom izvoru sa slike oba tranzistora su identičnih karakteristika, pri čemu je $V_{EB} = 0,6 V$ i $\beta_F = 50$. Poznato je i $V_{CC} = 10 V$ i $R = 10 k\Omega$. Izračunati struju i_0 koju generiše strujni izvor.

Rešenje:

$$\left. \begin{array}{l} i_{C1} = I_S \cdot e^{\frac{v_{EB1}}{V_t}} \\ i_{C2} = I_S \cdot e^{\frac{v_{EB2}}{V_t}} \\ v_{EB1} = v_{EB2} \end{array} \right\} \Rightarrow i_{C1} = i_{C2} = i_0 \Rightarrow i_{B1} = i_{B2}$$

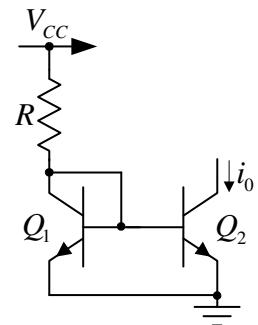
$i_X = i_{B1} + i_{B2} = 2i_{B1}$

$$i_R = i_{C1} + i_X = i_{C1} + 2i_{B1} = i_{C1} + 2 \frac{i_{C1}}{\beta_F} = i_{C1} \left(1 + \frac{2}{\beta_F} \right) \Rightarrow i_{C1} = i_0 = \frac{i_R}{1 + \frac{2}{\beta_F}}$$

$i_R = \frac{V_{CC} - V_{EB}}{R} = 0,94 \text{ mA} \Rightarrow i_0 = 903,85 \mu A$

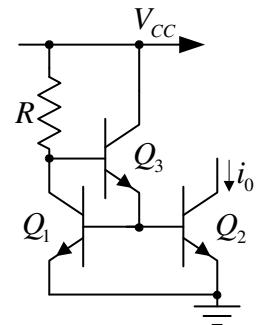
87. (Zadatak za vežbu) U strujnom izvoru sa slike oba tranzistora su identičnih karakteristika, pri čemu je $V_{BE} = 0,6V$ i $\beta_F = 100$. Poznato je i $V_{CC} = 5V$ i $R = 1k\Omega$. Izračunati struju i_0 koju generiše strujni izvor.

Rešenje:

$$i_0 = 4,314 \text{mA}$$

88. (Zadatak za vežbu) U strujnom izvoru sa slike svi tranzistori su identičnih karakteristika. Smatrajući da su V_{BE} , β_F , V_{CC} i R poznate veličine, izračunati struju i_0 koju generiše strujni izvor.

Rešenje:

$$i_0 = \frac{V_{CC} - 2V_{BE}}{R \cdot \left(1 + \frac{2}{\beta_F(\beta_F + 1)} \right)}$$